

РОЗДІЛ 4

ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ СИСТЕМ ТА ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

УДК 327(81):355.01(477:470+571)

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2025.42.26>

СТРАТЕГІЯ ТА ПОЗИЦІЯ БРАЗИЛІЇ ЩОДО РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

BRAZIL'S STRATEGY AND POSITION REGARDING THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

Вакарчук К.В.,*кандидат політичних наук,**доцент кафедри міжнародних відносин**Одеського національного університету імені І.І. Мечникова*

В статті розглянуто позицію та стратегію Бразилії у російсько-українській війні. Проаналізовано зовнішньополітичну доктрину нейтралітету, яка сформувалася після Другої Світової війни та лягла в основу подальшого позиціонування Бразилії на міжнародній арені. Концепція нейтралітету стала ключовою стратегією у виробленні власного бачення міжнародної політики та світових процесів.

Система міжнародних відносин, що сформувалася у країнах Латинської Америки, на перші місця вивела проблему безпеки, а її парадигма набула нових відтінків та форм. Повномасштабне вторгнення росії до України змінило підходи до самого визначення безпеки. Тому виникнення нових викликів і загроз передбачає своєчасного реагування не тільки на регіональному, але й на глобальному рівні. Проаналізовано вплив росії в Бразилії та посилення двосторонніх торгівельних та економічних відносин. Бажання та дипломатичні зусилля Бразилії стати миротворцем у російсько-українській війні не викликає особливого схвалення в Україні. В статті виокремлені окремі напрямки, що стосуються відносин з росією та Україною, які впливають на позицію Бразилії, окреслено роль БРІКС+, так як Бразилія є її членом.

Розглянуто спільний «мирний план» Китаю та Бразилії що охоплює «три принципи» конфліктних норм, «три елементи» плану мирних переговорів, «три проблеми» гуманітарного захисту. План виглядає некоректно, заклики до «деескалації» та утримання від «роздмухування вогню», в якому увага акцентується на перемовинах як «єдине можливе рішення вирішення війни». Тому, запропонований бразильсько-китайський план суперечить інтересам України.

Акцентується увага на історії україно-бразильських відносинах, спільній космічній програмі. Відмова Бразилії у закупівлі систем військової техніки для України, небажання розбиратися в суті війни, неприєднання до санкцій призвело до погіршення відносин між Україною та Бразилією. Важливими чинниками, що впливають на позицію Бразилії є співпраця з росією у атомній енергетиці, аграрній сфері та ряду інфраструктурних проєктів, тощо.

Ключові слова: стратегія, позиція, російсько-українська війна, нейтралітет, зовнішня політика, міжнародні процеси.

The article considers Brazil's position and strategy in the Russian-Ukrainian war. The foreign policy doctrine of neutrality, which was formed after the Second World War and formed the basis of Brazil's further positioning on the international arena. The concept of neutrality has become a key strategy in developing one's own vision of international politics and world processes.

The system of international relations, which was formed in the countries of Latin America, brought the problem of security to the first places, and its paradigm acquired new shades and forms. Russia's full-scale invasion of Ukraine has changed approaches to the very definition of security. Therefore, the emergence of new challenges and threats involves a timely response not only at the regional, but also at the global level.

Analyses the influence of Russia in Brazil and the strengthening of bilateral trade and economic relations. Brazil's desire and diplomatic efforts to become a peacemaker in the Russian-Ukrainian war do not cause much approval in Ukraine.

The article singles out separate directions related to relations with Russia and Ukraine, which affect the position of Brazil, outlines the role of BRICS+, as Brazil is a member of it. Considers the «peace plan» of China and Brazil covering «three principles» conflict norms, «three elements» peace negotiation plan, «three problems» humanitarian protection. The plan looks incorrect, calling for «de-escalation» and refraining from «fanning the fire», in which the focus is on negotiations as the «only possible solution to the war». Therefore, the proposed Brazilian-Chinese plan contradicts the interests of Ukraine.

Attention is focused on the history of Ukrainian-Brazilian relations, the joint space program. Brazil's refusal to purchase military equipment systems for Ukraine, reluctance to understand the essence of the war, non-adherence to sanctions led to the deterioration of relations between Ukraine and Brazil. Important factors affecting Brazil's position are cooperation with Russia in nuclear energy, the agricultural sector and a number of infrastructure projects, etc.

Key words: strategy, position, Russian-Ukrainian war, neutrality, foreign policy, international processes.

Постановка проблеми. Міжамериканська система відносин що сформувалася протягом XIX ст., стала невід'ємною складовою сучасних міжнародних відносин у країнах Латинської Америки. Що ж до нової стратегії безпеки більшості країн регіону, то вона сформувалася на фоні залежності між безпекою, демократією і розвитком. Перевага завжди надавалася внутрішньополітичній безпеці, розвитку міжрегіонального співробітництва, інтеграції, дистанціювання від США, виробленню власної зовнішньополітичної стратегії на світовій політичній арені. Нейтралітет набув багатовимірного значення в регіоні, в контексті холодної війни, коли Латинська Америка опинилася в епіцентрі суперництва між СРСР та США.

Саме в цей період концепція нейтралітету стала ключовим інструментом забезпечення стратегічної автономії для деяких держав, які намагалися уникати прямої участі в блоковому протистоянні. Тому, дипломатична стратегія балансування між потужними суб'єктами міжнародної політики стала невід'ємною частиною зовнішньої політики більшості країн регіону. Політика багатовекторності та нейтралітету Бразилії лягла в основу її зовнішньої політики, а стратегія національної безпеки та оборони будується на принципах, які можна назвати тріадою: розвиток, демократія та інтеграція. В наші дні, коли на перші місця виходить проблема безпеки, сама її парадигма набуває нових відтінків та форм. А повномасштабне вторгнення росії до України ще й змінює підходи до розуміння суті стратегії та безпеки. Тому, виникнення нових викликів і загроз передбачає як об'єднання сил, так і своєчасного реагування не тільки на регіональному, але й на глобальному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У даному дослідженні використано метод кейс-стаді, як засіб збору даних, і дискурс-аналіз – для аналізу дискурсів серед бразильських політиків та Луїс да Сілви щодо війни в Україні. Цей метод дозволив вивчити різні виступи бразильської політичної еліти, щоб зрозуміти справжнє сприйняття війни в Україні. Використовуючи ці методи, отримаємо комплексне розуміння факторів та нюансів, які впливають на відносини росії та України з Бразилією, а також розуміння справжньої позиції Бразилії щодо російського вторгнення в Україну через призму аналізу різних дискурсів серед бразильської політичної еліти.

Серед українських дослідників можна виділити роботу Н. Шевченко, А. Косенко та І. Фечка [10] про «доктрину Луїс», поняття «луїзм», зовнішню політику Бразилії. Заслужують увагу праці К. Вакарчук, де виділено сучасні напрямки зовнішньої політики у форматі БРІКС та позиції Бразилії у російсько-українській війні [3;4;5;6]. Важливими є інтерв'ю та виступи українського

посла Бразилії А. Мельника щодо позиціонування Бразилії, її бачення та ролі у світовій політиці [7; 9].

Також праці західних вчених стали у нагоді О. Стункеля, Д. Маркондеса Р. Сілви, Б. Маєрфілда [15; 12; 13], де проведено аналіз та тенденції вироблення та прийняття політичних рішень президента Бразилії та балансування в міжнародних відносинах. Корисними є аналітичні звіти та узагальнення, таких авторів як Н. Батюк Н., О. Журавльова, С. Ромашенко, С. Погорілова [1; 7; 14] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питання зовнішньої політики Бразилії, її ролі у світовій політиці та учасника країн Глобального Півдня є достатньо дослідженим у західній науці та українській зокрема. Питання досліджень вітчизняної латиноамериканістики та україно-бразильських відносин, а особливо позиції Бразилії у російській війні щодо України потребує детального розгляду та аналізу. Адже, розуміння зовнішньополітичної стратегії Бразилії, її ролі у міжнародній політиці, зближення з росією та посиленням російської пропаганди потребує більш глибокого та прагматичного підходу. Поляризація думок в суспільстві стосовно бачення ролі Бразилії в світі також потребує висвітлення та розгляду серед українських науковців та дослідників. Бразилія є найбільшою державою в Латинській Америці і вплив цієї держави значний, вона розглядає себе як регіональну державу в латиноамериканському регіоні, тому рішення Бразилії має вирішальне значення для рішень, прийнятих іншими державами регіону. Актуальність теми пояснюється широким впливом російських ЗМІ на регіон, а також загальною відсутністю українського дискурсу в Бразилії. Вплив російського впливу стрімко поширюється з 2000-х років, і нинішня ситуація змушує задуматися, яким є сприйняття російської агресії в Бразилії після обрання президента Луїс да Сілви. Яке його бачення поза офіційними заявами бразильської держави і головне, яка роль росії в цьому сприйнятті.

Метою даної статі є аналіз стратегії та сприйняття російсько-української війни Бразилії після обрання Луїс да Сілви у 2022 році. Розуміння причин та факторів, які впливають на відносини Бразилії з Україною та росією, а в подальшому, як ці фактори впливають на позицію Бразилії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Протягом другого терміну президенту Бразилії вдалося сформулювати і розвинути позаблокову державну стратегію, яка стала частиною зовнішньої політики держави. Балансуючи у відносинах з Китаєм, США, РФ та ЄС. Мова йде про збереження її стратегічної автономії, в якій Бразилія повинна уникати будь-якої участі в альянсах і бло-

ках, що обмежують її спроможність зберігати свободу, коригувати свою загальну позицію згідно зі своїми інтересами. Лула також зосередився на зовнішній політиці з метою повернути свою країну у клуб впливових держав. Його неординарні висловлювання щодо причин російської агресії в Україні визивали неоднозначне ставлення до нині діючої влади в Бразилії [15].

Офіційно Бразилія під час голосування ООН підтримала всі резолюції та ініціативи стосовно України та засудила російську агресію. Однак, президент Бразилії дозволяє собі робити різні епатажні заяви, які сприймаються неоднозначно. Попри гучні заяви, президент Бразилії зазначив, що країна не підтримує російську військову агресію проти України та закликає до мирного врегулювання ситуації. Бразилія в межах імплементації своєї зовнішньополітичної стратегії запропонувала своє посередництво у мирному врегулюванні російсько-української війни. На початках, закликала обидві сторони сісти за стіл переговорів, де Україні пропонувалося поступитися Кримом задля завершення війни. Абсурдність ситуації у тому, що Бразилія не припиняє співпрацю з росією, а ще й поглиблює її. Важливість Бразилії полягає в тому, що вона, як непостійний член Ради Безпеки ООН у 2022–2023 років, в період значного внутрішньополітичного переходу, надало їй додаткові важелі реагування та готовність виступати в ролі миротворця [12; 13].

У поляризованому ландшафті Бразилії, її позиція нейтралітету щодо війни в Україні виходить за межі політичних ідеологій. Міністерство закордонних справ України неодноразово запрошувало Лулу відвідати Україну, щоб принаймні спробувати зрозуміти справжнє значення російської агресії та її наслідків для світової безпеки. Хоча бразильську дипломатію можна вважати амбітною та наївною, очевидно, що Захід зараз уважно стежить за дипломатичними амбіціями густонаселеного Глобального Півдня та висловлює стурбованість ними [5].

Позицію та стратегію Бразилії, важко зрозуміти без складних і глибоких досліджень, щоб по-справжньому зрозуміти сприйняття війни в Україні. Така позиція не може бути пояснена простим суперництвом або партнерством з будь-якою державою, або може бути описана як «гра в свою власну гру». Президент Бразилії був і залишається дуже впливовою фігурою в Бразилії сьогодні, маючи дуже характерний дипломатичний стиль, який відомий як «лулізм». «Лулізм» – це термін, який описує президентську дипломатію Бразилії, яка ґрунтувалася на підтримці дружніх відносин з усіма державами світу та підтримці мирного вирішення будь-якого конфлікту [10].

Важливим є розуміння того, що відносини росії з Бразилією більш розвинені, ніж відносини

з Україною. РФ забезпечує Бразилію великою кількістю технологій та обладнання, залучена до різних проєктів з будівництва греблі та атомних електростанцій, а також продаж військової техніки, серед якої гелікоптери, штурмові гвинтівки, літаки тощо. Варто згадати тривожну реакцію численних бразильських сільськогосподарських компаній після вторгнення росії в лютому 2022 року до України. Адже близько 25% добров Бразилія імпортує з росії, припинення імпорту для бразильських фермерів призвело до збитків. Саме тоді, міністр закордонних справ Бразилії почав критикувати запроваджені західні санкції проти росії, побоюючись, що вони можуть підвищити ціни на добрива або через непрямий санкційний вплив змусили б судноплавні компанії відмовлятися від перевезення такого російського продукту до Бразилії [6, с. 23].

Щодо резолюції Генасамблеї ООН стосовно безпеки та захисту українських ядерних об'єктів та Запорізької АЕС, то утримання Бразилії свідчить про дуже тісну співпрацю між росією та Бразилією у сфері атомної енергетики. Бразилія є найбільшим ринком ядерної медицини в Латинській Америці «Росатом», будучи одним зі світових лідерів з виробництва ізотопів, планує розширити постачання ізотопної продукції до Бразилії. У Бразилії є одна атомна електростанція муніципалітету Ангра-дус-рейс у Ріо-де-Жанейро з двома реакторами. У грудні 2022 року «Росатом» оголосив про укладення угоди з бразильською державною ядерною корпорацією Industrias Nucleares do Brasil. У 2022 році «Росатом» виграв тендер на постачання збагаченого урану для єдиної в Бразилії атомної електростанції. Цей контракт покриває 100% потреб заводу у збагаченому урані до 2027 року. Збагачений уран будуть завантажувати в реактори існуючої атомної електростанції, забезпечуючи станцію паливом. У 2023 році Бразилія імпортувала 27,1 тонни російського збагаченого урану на суму \$18,9 млн та 26,9 млн тонн природної сировини на суму \$52,7 млн посилення [16].

Таким чином, позиція Бразилії є цілком зрозумілою, враховуючи посилення співпраці з РФ на фоні початку російської агресії щодо України та утримання на прийнятті резолюції Генасамблеї ООН стосовно ядерної безпеки України та проведення під контроль України Запорізької АЕС.

Також важливо зазначити, що Бразилія пов'язана з росією через об'єднання БРІКС+, який Бразилія використовує, як противагу західним альянсам. Усі ці країни, як і Бразилія, мають «нейтральну» позицію щодо російського вторгнення в Україну, однак насправді вони та підтримують росію, купуючи російські природні ресурси, такі як газ, нафта та вугілля та мінеральні добрива.

Відомо, що Бразилія підтримала план Китаю з врегулювання війни в Україні. Більш того, за

словами спецпредставника КНР з євразійських справ Лі Хуея, план був спільною ініціативою Бразилії та Китаю. План, за словами вищезгаданого представника, підтримали вже 110 держав і Бразилія, і Китай наголошують на важливості переговорів та діалогу, як єдиного способу зупинити війну. Крім того, у документі йдеться про три складові деескалації, а саме нерозширення поля бою, заборону на ескалацію ситуації на передовій та уникнення провокацій з метою всеосяжного припинення вогню. Крім того, і Бразилія, і Пекін заявили про підтримку будь-якого міжнародного саміту, визнаного обома сторонами за відповідної рівної участі та чесного обговорення всіх мирних планів [8].

Підхід Бразилії до України кардинально відрізняється, тому що Бразилія та Україна з часом не мали однакової якості відносин. Значною технологічною співпрацею між Україною та Бразилією була співпраця у космічній сфері, головним чином «Циклон-4» та будівництво космічного поля в Алькантарі. Однак у 2015 році ця співпраця була припинена. З приходом до влади, Лула озвучив, що у розв'язанні війни винуваті обидві сторони і росія і Україна, яка повинна була відмовитися від вступу до НАТО. Офіційно Бразилія під час голосування ООН підтримала всі резолюції та ініціативи стосовно України та засудила російську агресію. Однак, президент Бразилії дозволяє собі робити різні епітажні заяви, які сприймаються неоднозначно. Попри гучні заяви, президент Бразилії зазначив, що країна не підтримує російську військову агресію проти України та закликає до мирного врегулювання ситуації.

Якщо проаналізувати інтерв'ю Лули да Сілви про війну в Україні, то склалося враження, що він дає різні погляди на війну в Україні. Лула заявив, що і Зеленський, і Путін несуть відповідальність за війну в Україні. Однак згодом, його точка зору змінилася, Лула да Сілва закликав США припинити заохочувати війну та почати говорити про мир. Пряма заява звучить так: «Сполучені Штати повинні припинити заохочувати війну і почати говорити про мир». Те ж саме було адресовано і Європейському Союзу [11].

Ще на початку війни радник президента Бразилії Салсо Аморім відвідав Україну з метою посилення мирних переговорів. У Києві глава МЗС зустрівся з президентом В. Зеленським, Пізніше Аморім на пресконференції в Бразилії заявив, що переконав Зеленського, сказавши, що розуміє, що Лула да Сілва працює на благо світу. Зустріч, за словами Аморіма, пройшла успішно, оскільки допомогла пояснити позицію Бразилії та створити дружню атмосферу. На самій зустрічі він ще раз повторив бажання Бразилії бути посередником у мирних переговорах між росією та Україною [14].

Потім відбулася важлива поїздка президента Бразилії до Китаю, під час якої Китаю 12–14 квітня 2023 року голова КНР Сі Цзіньпін і президент Бразилії Лула да Сілва закликали країни світу відігравати конструктивну роль у її політичному врегулюванні. Метою візиту до президента Бразилії Китаю стало розширення двостороннього співробітництва між двома країнами та посередницькі послуги про припинення війни в Україні. Суть полягала в тому, що Лула запропонував об'єднати зусилля Бразилії з лідерами таких країн як Китай, Індонезія та Індія, ОАЕ для перемовин з керівниками росії та України. Президент Бразилії запропонував створити клуб медіаторів, до прикладу, Групи 20, які мали бути нейтральними та неупередженими щодо російсько-української війни. Зрозуміло, що такими ініціативами Бразилія виборює собі місце в новому геополітичному світі та бажання відігравати більшу ролі у світовій політиці. Міністр закордонних справ Бразилії Віейру заявив, що візит Лули да Сілви до Китаю з метою запропонувати «клуб миру» є ознакою повернення Бразилії до своєї проактивної зовнішньої політики, а для цього Бразилії потрібно мати контакти з кожною країною світу.

Після Китаю, прослідувала ряд зустрічей з російськими лідерами. Так, радник бразильського президента у закордонних справах Селсо Амрیم у березні відвідав Москву, а потім до Бразилії прибув російський міністр закордонних справ Лавров. Також викликала неоднозначне твердження заява Лула да Сілви, що США мають припинити «заохочувати війну» в Україні та «почати говорити про мир», – сказав Лула. На його думку, так міжнародна спільнота зможе «переконати» президентів України та росії в тому, що «мир – на користь усьому світу» [10].

Звісно сприйняття таких заяв українською стороною є негативним, адже складається враження про тотальне нерозуміння бразильського лідера, хто є агресор, а хто жертвою в цій війні. Що війна має виключно загарбницький характер, вбивства українців та знищення нації. Заява Лули про те, що для припинення вогню Україна має відмовитися від Криму є недопустимою, послідувала миттєва реакція від нашого керівництва. Так, В. Зеленський відповів, що визволення Криму є «безальтернативним» і саме повернення півострова під український контроль означатиме програш агресора й відновлення тривкого миру. «Світ має знати: повернутися в міжнародні відносини повага й порядок лише тоді, коли у Крим повернеться український прапор, коли там буде свобода – так само, як і всюди в Україні», – підкреслив президент України. Немає жодної юридичної, політичної чи моральної причини, чому Україна має поступатися хоча би сантиметром української землі [6].

У МЗС зазначили, що українська позиція залишається незмінною: будь-які посередницькі зусилля задля відновлення миру в Україні мають базуватися на повазі до суверенітету та повного відновлення територіальної цілісності України відповідно до принципів Статуту ООН. Міністерство закордонних справ запрошує Луїса Інасіу Лулу да Сілву відвідати Україну для ознайомлення із справжньою сутністю російської агресії.

Важливо відмітити, що Україна неодноразово зверталася до Бразилії з проханням купівлі зброї у Бразилії. Коли Бразилія готувалася до чемпіонату світу 2014 року та літніх Олімпійських ігор 2016 року, вона придбала 34 зенітні гармати у Німеччини для захисту власного неба. Уряд Німеччини звертався до уряду Бразилії з проханням передати невикористані боєприпаси, які раніше Німеччина надавала Бразилії. Україна навіть направила Бразилії два запити на придбання деякого виду озброєнь, включаючи бронетехніку, літаки, системи протиповітряної оборони, міномети, снайперські гвинтівки, автоматичну зброю та боєприпаси. Однак, Бразилія відмовила, стверджуючи що це суперечить їх доктрині зовнішньої політики, тому як керівним принципом зовнішньої політики є принцип залишатися «другом для всіх». У 2014 році коли почалася війна в Ємені Бразилія поставила Саудівській Аравії та Об'єднаним Арабським Еміратам понад 21 000 тон зброї та боєприпасів на суму 680 мільйонів доларів США, включаючи касетні боєприпаси, тому таку позицію Бразилії щодо України можна розцінювати як проросійську [3].

Посол України в Бразилії А. Мельник, вважає, що Бразилія має бути частиною великих держав, які беруть участь у припиненні війни в Україні на українських умовах, адже будь-який інший компроміс є марним, у тому числі запропонований Бразилією, де пропонувалося вийти з Криму за межами дозволеного та повернути Україні всі території, захоплені після 24 лютого 2022 року. А.Мельник зазначає, що бразильська логіка дуже небезпечна, адже вона не забезпечить миру. Він згадав звичайні факти, такі як «війна занадто далеко від Бразилії географічно» і той факт, що «Бразилія є частиною союзу БРІКС», він зауважив, що війна в Україні для Бразилії може вплинути на економічний клімат і знизити економіку Бразилії [7; 9].

На Глобальному саміті Миру у Швейцарії минулого року, Бразилія була представлена лише послом Бразилії в Швейцарії. Відповідь Лули да Сілви та представників МЗС країни була очікуваною, заявивши, що Бразилії немає сенсу брати участь у саміті, бо немає росії. Уряд Швейцарії персонально запросив Лулу да Сілву та бразильського міністра закордонних справ Мауро

Віейру відвідати саміт. Особисто В.Зеленський запросив президента Бразилії взяти участь у саміті. Відповідь Лули да Сілви та представників МЗС країни була очікуваною, висунувши спільну заяву з Китаєм, що вони підтримують проведення міжнародної мирної конференції у належний час, визнаний як росією, так і Україною, з рівною участю всіх сторін, а також чесне обговорення всіх мирних планів [4]. В. Зеленський, був переконаний, що Бразилія обов'язково мала стати учасницею процесу імплементації запропонованої Україною Формули миру, зокрема реалізації пункту щодо глобальної продовольчої безпеки, адже допомога нашій країні в експорті агропродукції – це також допомога іншим державам, які потерпають від нестачі продовольства й можуть опинитися на межі голоду [2]. Однак це ніяк не вплинуло на рішення Бразилії і вони не підписали документ.

Бразилія разом з Китаєм запропонували свій план дій припинення війни в Україні у Пекіні в травні 2024 року. Китай і Бразилія опублікували «Консенсус із шести пунктів», що охоплює «три принципи» конфліктних норм, «три елементи» плану мирних переговорів, «три проблеми» гуманітарного захисту. План виглядає доволі загальним та розмитим, це заклики до «деескалації» та утримання від «роздмухування вогню»; акцент на переговорах як «єдиному життєздатному рішенню кризи»; заклики до запобігання гуманітарній кризі, захисту цивільного населення і обміну полоненими; запобігання розповсюдженню ядерної зброї та захисту АЕС; захисту стабільності глобальних промислових ланцюгів і ланцюгів поставок. Стосовно ядерної безпеки, то більш детально це звучить, як неприйнятність використання зброї масового знищення, зокрема ядерної, хімічної та біологічної, а також неприпустимості нападів на АЕС та інші мирні ядерні об'єкти. План вирішення конфлікту, виглядає дуже загально та упереджено, де не має конкретики та інтереси України представлені мало [8]. Китай закликав інші країни приєднатися до цього плану, щоб відігравати конструктивну роль у деескалації і просуванні мирних переговорів, Бразилія як учасниця БРІКС та країна Глобального Півдня швидко це зробила.

Однак всі зусилля, які намагалася зробити Бразилія, щодо посередництва виявилися марними, так як балансування між заходом і сходом не завжди демонструє нейтральність. Так, відвідування параду в Москві президента Бразилії на 9 травня 2025 року викликало критику багатьох країн. А бразильський лідер підкреслив, що важливо зберегти діалог навіть з тими країнами, з якими існують розбіжності. Він зауважив, що його поїздка на парад до Москви нібито була «частиною зусиль зі зміцнення багатосто-

ронніх відносин» і «спробою виступити посередником» у мирних переговорах між Україною та росією. Президент Бразилії також зауважив, що його країна прагне миру в Україні, а його поїздка до росії нібито мала на меті «підкреслити захист багатосторонності» та «відкидання протекціонізму на міжнародній арені». від США та інших світових гравців. Радник бразильського лідера з міжнародних справ Селсо Аморім наголосив, що посередництво у війнах більше не є винятковим правом великих держав. У Бразилії вважають, що країна має право бути частиною потенційних переговорів між Україною та росією [1].

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Таким чином, будь-яка стратегія та позиція держави щодо різних питань, залежить від багатьох факторів. В даному випадку є апеляція до історичного минулого Бразилії концепції нейтралітету та невтручання. З іншого боку, посиленні амбіції

та бажання бути повноцінним учасником миротворчих процесів наряду з основними глобальними гравцями на міжнародній арені. Балансування Бразилії не завжди йде їй на користь, адже намагання проводити альтернативну зовнішню політику від США призвела до того, що в найближчому майбутньому зі сторони США будуть накладені високі тарифи, які можуть призвести до погіршення американо-бразильських відносин. Всі ініціативи Бразилії щодо врегулювання дипломатичним шляхом російсько-української війни не мали позитивних відгуків в Україні, тому що вони суперечили нашому баченню. Поглиблена співпраця з росією в форматі БРІКС, аграрній сфері, атомній енергетиці призводить до вироблення спільної позиції по багатьом питанням міжнародного порядку денного. Ще важливим фактом є підтримка росії на можливе членство Бразилії в Раді Безпеки ООН, тому сподіватися на прихильне ставлення до України не варто в найближчому майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Батюк Н. «Країна виступає за мир»: президент Бразилії виправдовується за візит на парад до Путіна. 24 *Геополітика*. URL: https://24tv.ua/geopolitics/prezident-braziliyi-poyasniv-sviy-vizit-parad-moskvi-shho-zayaviv_n2820301
2. Бразилія та Президент Лула да Сілва могли б допомогти в реалізації одного з пунктів Української форми миру – Володимир Зеленський // Офіційне інтернет-представництво // <https://www.president.gov.ua/news/braziliya-ta-prezident-lula-da-silva-mogli-b-dopomogti-v-rea-84641>
3. Вакарчук К.В. Бразилія повертається у велику політику? *Незалежний аналітичний центр геополітичних досліджень. Борисфен Інтел*. URL: <https://bintel.org.ua/analytics/braziliya-povertayetsya-u-veliku-politiku/>
4. Вакарчук К.В. Глобальний саміт миру у Швейцарії і участь у ньому країн Латинської Америки. *Незалежний аналітичний центр геополітичних досліджень. Борисфен Інтел*. URL: <https://bintel.org.ua/analytics/globalnij-samit-miru-u-shvejcarii-i-uchast-u-nomu-krayin-latinskoyi-ameriki/>
5. Вакарчук К.В., Сілукова Д.Д. Країни БРІКС у російсько-українській війні: позиція, загрози та наслідки. *INTERPOLIS. Міжнародні та політичні дослідження*. № 37. 2024. С. 13–22& URL: <https://journals.onu.in.ua/index.php/interpolis/article/view/131/123>
6. Вакарчук, К. (2023). Позиція багатовекторності та балансування Бразилії у війні Росії проти України. *Бінтел*. 2023. № 3. С. 25–31.
7. Журавльова О., Ромашенко С. Мельник: Бразилія може сприяти миру Росії з Україною. *Deutsche Welle*. 2023. URL: <https://www.dw.com/uk/melnik-brazilia-moze-spriati-miru-rosii-z-ukrainou/a-66951591>.
8. Китайсько-бразильський план завершення війни в Україні має позитивну реакцію у 110 країнах, МЗС Китаю. *Радіо Свобода*. 2024 URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-kytay-brazyliya-myrnyy-plan/33061090.html>
9. Тарасов А. «Мене ця ситуація вбиває». В Бразилії ніхто не хоче говорити про війну в Україні-інтерв'ю з послом Мельником. *New Voice*. 2024. URL: <https://nv.ua/world/geopolitics/v-brazilii-izbegayut-razgovorov-o-voyni-i-narashchivayut-sotrudnichestvo-s-rf-melnik-novosti-ukrainy-50406447.html>.
10. Шевченко Н., Косенко А., Фечко І. Як розуміти зовнішню політику Лули да Сілви? 100 днів президентства. *Українська призма*. URL: <https://prismua.org/26457987-2/>
11. Brazil's Lula says Zelensky shares blame for Ukraine war. *France 24*. 2022. URL: <https://www.france24.com/en/live-news/20220504-brazil-s-lula-says-zelensky-shares-blame-for-ukraine-war>
12. Marcondes D., Silva R. The role of Brazil in the Russia-Ukraine conflict: A potencial Peace Enabler. *Journal of international affairs*. Vol. 75 № 2. URL: <https://www.jstor.org/stable/27231738>
13. Mayerfeld B. Mauro Vieira, Brazil's foreign minister: "The position of President Lula is one of dialogue with Putin". *Le Monde*. 2023. URL: https://www.lemonde.fr/en/international/article/2023/01/06/mauro-vieira-brazil-s-foreign-minister-the-position-of-president-lula-is-one-of-dialogue-with-putin_6010551_4.html.
14. Pohorilov S. Special envoy of the Brazilian president meets with Zelensky in Ukraine. 2023. *Ukrainska Pravda*. URL: <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2023/05/11/7401670/>.

15. Stuenkel O. Brazil's foreign policy strategy after the 2022 elections. *Elcano royal institute*. 2022. URL: <https://www.realinstitutoelcano.org/en/analyses/brazil-foreign-policy-strategy-after-the-2022-elections/>

16. Vakarchuk K. Voto latinoamericano en la ONU sobre la Planta Nuclear de Zaporizhzhia II. *Marti*. 2024. URL: <https://www.martinoticias.com/a/398913.html>

Дата першого надходження рукопису до видання: 22.07.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 22.08.2025
Дата публікації: 30.09.2025